

SAĞLIK VE ÇEVRE EĞİTİMİ

Sağlık kişinin ruhsal, bedensel ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir. Kişilerin bu sorunları;

- 1- Sağlık eğitim hizmetleri
- 2- Ana çocuk sağlığı hizmetleri
- 3- Sistemik aşı uygulama hizmetleri
- 4- Bulaşıcı hastalıklarla savaş hizmetleri
- 5- Çevre sağlığının düzeltilmesi hizmetleri
- 6- Nüfus planlaması hizmetleri
- 7- Verem, frengi, sıtma, lepra, trahom savaş hizmetleri ile çözüme ulaşır.

İnsan sağlığının korunması, uygun çevre koşullarının korunmasına ya da bozulan çevre koşullarının düzeltilmesiyle sağlanabilir. Örneğin sarılık, tifo gibi bulaşıcı hastalık etkenleri taşıyan suların kullanımının devam etmesi durumunda topluma götürülen sağlık hizmetleri de sınırlı olacaktır. Bu tür sağlık sorunları sonucundaki ekonomik kayıplar, iş gücü ve zaman kayıpları göz önüne alındığında çevre sağlığı hizmetleri ve koruyucu hekimlik uygulaması daha da çok önem kazanmaktadır.

Sağlık, kişiye bağlı bünyesel etmenler ya da çevreye bağlı nedenlerle korunabilir ya da bozulabilir. Bu durumda hem koruyucu hekimlik uygulamaları hem de çevreye yönelik koruyucu uygulamalar oldukça önemlidir.

Çevreye yönelik koruyucu uygulamaların başında:

- 1- Hastalık etkenlerinin kontrol altına alınması ya da önlenmesi:
- 2- Hastalık kaynağı olabilecek atık, artık gibi maddelerin arıtılması, yok edilmesi,
- 3- Hastalıkların yayılımını önlemeye yönelik olarak hastalık taşıyıcı haşerelerle savaş, hastalık kaynağı olan hayvanlarla savaş ve kirli suların dezenfeksiyonu,
- 4- Sağlık yönünden risk altında olan kişi ya da kişilerin eğitimi gelmektedir.

Çevre sağlığı, çevreyi oluşturan unsurların insan sağlığına yönelik biçimde korunması, insan sağlığı yönünden sakıncalı olan olumsuz şartların düzeltilmesi ya da azaltılmasına yönelik uygulamaları içerir. Çevre sağlığı, toplumun sağlık düzeyini önemli ölçüde etkilemektedir.

Temel sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde, toplum sağlığı sorunlarının temelini oluşturduğu bilinen var olan bozuk ya da bozulan ekolojik şartların etkili olduğu görülmektedir. Bu durumda

ekolojik çevrenin korunması, düzenlenmesi ve geliştirilmesi tüm sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesinde ve korunmasında ciddi önem taşımaktadır.

Çevre sağlığının korunması, çevre bilincinin topluma kazandırılması ve çevre eğitimiyle ile sağlanabilir. Çevre eğitimi, toplumun tüm kesimlerinde çevre bilincinin geliştirilmesi; çevrenin korunmasında duyarlı, kalıcı, iyileştirici davranış şekilleri kazandırılması; doğal, kültürel, estetik değerlerin korunması ve tüm bunların gerçekleştirilmesinde aktif katılım sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma olarak tanımlanabilir.

Anayasaya göre herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir; çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir.

Çevre bilincinin ve duyarlılığının geliştirilmesi sağlıklı ve dengeli bir çevre ile sağlanabildiği için çevre eğitiminin çok ciddi bir şekilde ele alınıp uygulanması gerekir.

Bugün çevre konusunda ortaya çıkan temel sorunların nedenleri, halkın ve hatta akademik kuruluşların bile yeterli düzeyde bilinçlendirilmemiş ya da gerekli uygulamalara geçmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Eğitimin insan yaşamında doğumdan ölüme kadar alınması gereken bir süreç olduğu göz önüne alınırsa, her yaşta ve meslekteki kişilere belli bir program dahilinde çevre eğitimi ve bilincinin verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Sürekli ve dengeli bir kalkınma, gelecek nesillerin sahip olacağı imkanları tehlikeye sokmadan, bugünkü nesillerin ihtiyaçlarını karşılayan bir kalkınma tarzıdır. Bu nedenle çevre değerlerini tahrip etmeden kalkınmayı gerçekleştirmek gerekmektedir; bu durumda da, kamu ve özel kuruluşlar ile üniversitelere büyük görevler düşmektedir.

Çevre eğitiminde kişilere öncelikle çevre olgusu benimsetilmeli sonra da çevre bilinci verilmelidir. Çevre eğitimi verilirken bilinmesi ve dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

1. Çevre eğitimi kişisel sorumluluk eğitimine dayanmaktadır.
2. Hangi hedef kitleye, hangi yolla verileceği ayrıntılı olarak tespit edilmelidir.
3. Toplumsal katılımın nasıl sağlanabileceği ve alınan kararlardan nasıl etkilenebileceği bilinci topluma verilmelidir.

4. Eğitim yetersizlikleri, farklılıkları nedeniyle toplumun çevre sorunlarına bakışı da farklıdır. Bu nedenle de çevre eğitimi kitle iletişim araçları ile her yaş grubuna eğitim ve mesleki düzeyine paralel bir program dahilinde verilmelidir.
5. Çevre konusunda çalışanların insan gücü envanteri çıkarılmalı, insan gücü açığı ve bu konuda neler yapılması gerektiği belirlenmelidir.
6. Çevre kirlenmesini kontrol edecek elemanlar mutlaka iyi bir çevre eğitimi almalıdır.

ÇEVRE SAĞLIĞI

Ekoloji bir diğer kullanımı ile çevre bilimi; biyoloji biliminin organizmalar ve onların çevreleri ile olan ilişkilerini inceleyen bir dalıdır. Bu durumda ekoloji doğanın yapısını ve işleme biçimini inceleyen bir daldır.

İnsanların çevre faktörleri ile ilgilenmesi, tarih öncesine kadar gitmesine rağmen ekoloji terimi ilk defa Ernst Haeckel tarafından 1867 yılında önerilmiştir. Ekolojinin ayrı bir bilim dalı olarak kabulü ise 1900'lü yıllara uzanmaktadır.

Ekoloji; protoplazma-hücreler-dokular-organlar- sistemler-organizmalar-populasyonlar-kommüniteler-ekosistemler-biyosfer'den oluşan biyolojik spektrumun organizma ve bunun üstündeki düzeyi ile ilgilenir.

Çeşitli kommünitelere bağlı olarak ekosistemde canlı ve cansız madde alışverişine dayanan bir sistem mevcuttur. Güneş ışığı ekosistemlerin tümünün enerji kaynağıdır. Aynı zamanda güneş canlıların günlük ve mevsimlik ritimlerinin düzenlenmesinde önemli bir çevre faktörüdür.

Ekosistemlerdeki her türlü canlı yaşam, faaliyette bulunduğu habitatın koşullarını etkiler ve çevresini değişikliğe uğratar. Çevrede oluşan değişiklikler doğal olarak meydana geldiği gibi insan müdahalesi ile de meydana gelip çevre kirlenmesine veya çevre bozulmasına yol açabilir. İnsanın çevresinde meydana gelen olumsuz değişiklikler çevredeki tüm canlıları ve kaçınılmaz olarak insanı da etkilemektedir.

Çevre sorunlarının nedeni; doğa ve insan arasındaki ilişkilerin, doğal döngülerin yani temel olarak ekolojik dengenin bozulmasına dayanır. Hızlı nüfus artışı, doğal kaynakların bilinçsiz kullanımı ve sanayileşme gibi birçok faaliyetler ekolojik dengenin bozulmasına neden olmakta ve çevre sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Çevre sorunu ve çevre kirlenmesi denince hem insan

faaliyetlerine bağlı olarak meydana gelen hava, su, toprak, radyasyon, gürültü kirliliği hem de asit yağmurları, erozyon ve iklim değişikliğine bağlı ekolojik sorunlar akla gelmektedir.

Çevre özelliklerine göre çevre kirlilięi tipleri:

Çevre özelliklerine göre çevre kirliliği fiziksel, kimyasal ve biyolojik olmak üzere 3'e ayrılır.

1. Fiziksel Kirlenme
2. Kimyasal Kirlenme
3. Biyolojik Kirlenme

Çevre unsurlarına göre çevre kirliliği; hava, su, toprak, radyoaktivite, gürültü ve pestisit olmak üzere farklı gruplara ayrılır.